

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

X. évfolyam, 42. szám

2007/7. Különszám

Tíz év: 1997–2007

Ebben az évben tízéves egyesületünk, a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete. Öt megyét átfogó egyesületünkben tíz év alatt 17-ről 171-re nőtt 600 fő alatti kistérségeken és a tanyavilágban a falu- és tanyagondnoki szolgálatok száma. Az évfordulót szakmai konferenciával ünnepeltük Csolyospáloson, a tíz éve tanyagondnoki szolgálatot működtető Bács-Kiskun megyei település 300 főt befogadó közösségi házában.

Egyesületünk szerepe úgy fogalmazható meg, hogy a szolgálatokat működtető települések számára rendelkezésre áll egy olyan fórum, amely nem a felülről irányítás eszközeivel, hanem a helyismeret és a személyes kapcsolatok révén képes együttműködő partner lenni, megőrizve a többirányú kapcsolattartás rugalmasságát és biztonságát. Szükség van olyan egyesületi találkozókra, amelyeken kétségeket, gondokat, helyi stratégiákat beszélhetünk meg. Rendszeresen megjelenő Falugondnoki Hírlevél, falugondnokok kalendárium, falugondnoki honlap segíti a kapcsolattartást, informálódást, járul hozzá a tájékoztatáshoz, a falugondnoki hálózat megismeréséhez és megismertetéséhez.

Fenntartható marad-e a falugondnoki rendszer? Hány ember, család életét könnyítheti, teheti egyáltalán élhetővé a falu- és tanyagondnoki szolgálat?

Bízunk benne, és azért dolgozunk, hogy fenntartható és bővíthető legyen határainkon innen és túl is.

Hírlevelünk különszáma a tízéves évfordulót idézi fel.

Márai Sándor:

Füves-könyv

(részlet)

„Mindaz, amit a világ akarhat tőled, alku és félmegoldás. Csak az számít, amire te szerződted önmagaddal és jellemeddel. Ebben a szerződésben nincs alku. Az élet egy jellemtől kegyetlenebb kamatot szed, mint az uzsorások. Mindenért fizetned kell, a függetlenségért, az örömeért, a testi egészségért is, de legfélelmetesebben a jellemeddel és munkáddal kötött szerződésért kell fizetned. Ennek a rabtartónak nem mondhatod soha: 'Fáj a fejem.' Vagy: 'Máshoz volna kedvem.' A gályarabnak is könnyebb, mint annak, aki munkára szerződött jellemével.”

NE FELEJTS! (Fotó: Kis János, Kiskőrös)

Emlékezés Kemény Bertalanra

Mester volt a javából

*Aki másokat ismer – okos,
Aki magát ismeri – bölcs;
Aki másokat legyőz – erős,
Aki magát legyőzi – bölcs.*

Ez a kínai bölcsesség jutott eszembe, amikor arról az önmagunkon végzett nehéz munkáról gondolkodtam, ami minden valódi külső eredmény elengedhetetlen tartozéka: saját hibáinkat kell felismernünk és legyőznünk ahhoz, hogy feladatainkat meg tudjuk oldani. Tehát minden munkának velejárója az önmagunk fejlesztése, és ebben a vonatkozásban is rengeteget tanultam Bercitől. Miközben folyamatosan tanította a falugondnokokat, egyre keményebben dolgozott meg minden előadásért, minden megfogalmazott levélért, mivel egyre jobban érezte a rá nehezedő felelősség súlyát. Fáradhatatlanul jegyzetelte mások gondolatait, és megpróbálta elfogadni a tőle idegen szempontokat is. Idősödven nemhogy bezárkózott volna saját rögeszméibe, de egyre nyitottabban, egyre érzékenyebben reagált a külvilágra. Mivel évtizedekig figyelhettem a munkáját, állíthatom, hogy fiatalokat meghazudtoló rugalmasságról tett bizonyosságot. Ha egy szóval kellene megfogalmaznom, mi is volt benne ez a hajtóerő, azt mondhatnám, hogy a KÍVÁNC SISÁG: őszinte érdeklődés embertársai sorsa iránt. Talán a falugondnokok többsége is azért szerette meg, mert valódi figyelmet éreztek áradni belőle személyük iránt.

Sokat beszélünk már arról a rendkívüli fejlesztőmunkáról, amelynek nyomán kialakult a falu- és tanyagondnoki hálózat, viszont keveset arról a párhuzamos és nem kisebb támogatómunkáról, amely létrehozta azokat a civil szervezeteket, amelyek mai napig motorjai a hálózat működésének, és amelyek közül ma a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete ünnepli tízéves fennállását.

Természetesnek vesszük, hogy ezek a szervezetek léteznek, hogy valaki, valamikor „felvállalta” az egyesületet, a térségi szervezést és működtetést, és aki felvállalta, megfelelő inspirációt és útirálót kapott valahonnan, valakitől. Mivel én voltam az első ilyen felvállaló, talán tudok valami eddig még ismeretlen történetet mondani, hogyan is működött az a rejtett háttér, amely minta és tapasztalat nélkül szervezte meg az önkéntesek együttműködését.

Miután az első néhány szerveződő megyei együttműködés mellé vagy Kemény Bertalan vagy Szanyi Éva ismeretségi köréből akadt néhány ember, aki a helyi szerveződés tényleges kapcsolattartó munkáját és adminisztratív teendőit is felvállalta, s közben néhányan meg is futamodtak a körülhatárolatlan, s egyben végeláthatatlan teendők elől, a Duna–Tisza közén is igény támadt a szaporodó tanya- és falugondnokságok koordinálására. Erre az időre érte el az országos pályázati rendszer azt a szintet, hogy a nem jellegzetesen aprófalvas területek, megyék települései részére is lehetővé tették a pályázaton való részvételt. Berci, a maga sajátos észjárásával, olyan embert keresett az Alföldön, ahol a településháló-

zat jellege miatt kevésbé voltak kapcsolatai, akibe bizalmat vetheti ismeretlenül is, és próbálkozása sikerrel járt: a városföldi művelődési ház vezetéséért Népművelésidíjban részesült Csörsz Zelenák Katalint egyszerűen a kitüntettek listájáról szemelte ki, és Kati azonnal érdeklődést mutatott a feladat iránt. Így 1996-ban Kati bekapcsolódott a lassan országossá terebélyesedő civil hálózat építésébe, és megszervezte az Alföldön működő tanya- és falugondnokságok együttműködését, civil szervezetét, otthont adott a falugondnoki alapképzések egy jelentős részének, majd 2001-től a Magyar Tanya- és Falugondnoki Szövetség ügyvezető alelnökéként lendített nagyot az országos együttműködésen elsősorban a vértesszabai Falugondnokok Háza megvalósításával, az országos alapképzések megszervezésével és jelentős pályázatok megvalósításával.

Ma már tudom, amit sokáig nem tudtam, hogy Berci mester volt a javából. Sokat lehetett tanulni tőle, mert ő maga mindig tanult, mindig felfedezett valami újat, és azt vitára bocsátotta. Hol úgy, hogy a fontosnak ítélt könyvet tucatjával vásárolta és szétküldte ismerőseinek, hol úgy, hogy idézeteket válogatott karácsonyi üdvözlésként, hol úgy, hogy megírta gondolatait. Számtalanszor hallgattam végig előadását a falugondnoki gondolat kialakulásáról. A történet mindig ugyanaz volt, a feldolgozása, a megfogalmazott következtetések ereje változott, javult, erősödött. Szakmai közösségek munkájába kapcsolódott be, elmélyült kutatásokat végzett a helyi közösségek erősítésének módszereiről, népfőiskolai mozgalmat kezdeményezett, újszerű képzéseket szervezett. Alapdilemmájának megoldásán élete végéig dolgozott; az egyén családi kötődéseinek és társadalmi felelősségének összefüggéseiről legszebben a Kötődések – Legtágabb otthon, legszűkebb haza című írásában fejt ki gondolatait.

Annak ellenére, hogy Berci maga választotta meg munkatársait, bizalmát nem volt könnyű kiérdemelni. Örökös gyanakvása, keresztkérdései, kritikája számunkra se tettek könnyűvé a vele való gördülékeny munkát. Óvatos volt, a nagy vállalkozásokat, pályázatokat igyekezett elkerülni, és a kollégái még véletlenül se hallottak tőle elismerést, ha a hátuk mögött dicsérte is őket. Kati azonban egyesületi tevékenységével, elsősorban a képzések szervezésével és a kétévenként megjelenő falugondnoki kalendáriumokkal, a falugondnoki hírlevelek újraélesztésével olyan teljesítményt nyújtott, hogy Berci feltétlen bizalmát és támogatását tudta megnyerni azokhoz a feladatokhoz, amelyeknek persze a megvalósítása is többnyire rá maradt.

Így hát nézzék el nekem, ha a Kemény Bertalanra való emlékezés keretét használom fel arra, hogy a falugondnoki társadalom nevében nagyon-nagyon megköszönjem Kati hihetetlen energiabefektetését, és egyben köszöntsem azt az egyesületet, amelynek tagsága irigylésre méltó együttműködési készséggel támogatta azt a munkát, amely a falugondnoki szolgálatok jó hírét határon innen és túl megalapozta.

Faludi Erika

Jókívánságok Mórahalomról

December a pihenés, a megbékélés hónapja, az év végi ünnepelés, a számadás időszaka. Nincs ez másként a falu- és tanyagondnoki szolgálatoknál sem. A szolgálatok kialakulásának útján 10 év egy pillanat – egy ember életében nagy idő.

Mórahalmon 1997 szeptemberében kezdte meg működését a tanyagondnoki szolgálat, szolgáltatásai és különbözőségei a falugondnoki hálózatfejlesztés kísérleti programján belül körvonalazódtak. A modellkísérlet célja az volt, hogy az aprófalvak helyzetéhez sokban hasonló, mégis más külterületre is biztosítható legyen a szolgáltatás. A tanya, ahol hiányoznak a szolgáltatások, rossz az infrastruktúra, hiányzik a közigazgatási adminisztrációs funkció, fellelhetők a kultúráközvetítés hiányosságai, és ahol a város közigazgatási területének 90%-át kitevő szórt tanyákon lakosaink 30%-a, kisgyerek és idős ember éli mindennapjait.

A működés kezdetén hiányoztak a tapasztalatok, nem voltak minták, csupán a szaporodó feladatok és a jogos igény a szolgáltatásba bekapcsolódni szándékozók részéről. Igyekezetünk ellenére sem tudtunk a rászoruló tanyai lakosok teljes körére biztonságos, elérhető szolgáltatást nyújtani. Ez a tény késztetett bennünket a jelenlegi feltételeken alapuló, költségtakarékos, a szűkebb és tágabb környezet összefogásán alapuló, fejlesztés kidolgozására. A tanyagondnoki rendszer továbbfejlesztett változata a tanyafelelősi hálózat, amelynek modelljét már kistérségi rendszerben dolgoztuk ki.

Az általunk elképzelt és kimunkált program a tanyai körzetekben életvitelszerűen lakó, gazdálkodó, viszonylag könnyen megközelíthető, kommunikációs lehetőséggel ellátott vagy ellátható, a körzetben lakók bizalmát élvező és segítő tevékenységet vállalkozókra épít. Az eltelt időben beváltotta létjogosultságát, kiszámíthatóságot és biztonságot jelent, a szolgáltatások mennyiségét és minőségét javítja.

A szolgáltatási palettát a jelzőrendszeres idősgondozás bevezetésével továbbfejlesztettük, magunkénak vallva Radnóti Miklós gondolatait:

*„Ember vigyázz, figyeld meg jól a világod:
ez volt a múlt, emez a vad jelen,
bordozd szívedben,
és mindig tudd, hogy mit kell tenned érte
hogy más legyen.”*

A kicsi készülék ma már a mórahalmi kistérség 9 településén 155 családrészére szolgáltatja a biztonságot, a segítő kezet, a biztató, vigasztaló szót, vagy éppen az orvos, mentő, tűzoltó, rendőr elérhetőségét.

Tapasztalatainkat, sikereinket és kudarcainkat megosztottuk az egyesület tagjaival, több alkalommal szerveztünk találkozót városunkban.

A járatlan úton a mórahalmi törekvéseket segítő kezek egyengették, akik sajnos már nem érthették meg a mostani számvetést, azt, hogy a tanyagondnoki intézmény a rendszerváltás egyik legsikeresebb intézménye.

Szanyi Éva, a Szociális és Családügyi Minisztérium Szociális Szolgáltatási Főosztály főosztályvezető-helyettese, valamint Kemény Bertalan, a Magyar Tanya- és Falugondnoki Szövetség elnöke, akik megtették az első lépéseket, és halálukig dolgoztak azért, hogy e sokszínű, sokarcú rendszer a közösség igényei szerint fogalmazhassa meg a munkáját, uniformis nélkül működhessen az adott településen, legyen az Alföldön vagy

a Dunántúlon. Emlékezzünk rájuk Jékely Zoltán gondolatával:

*„Még volt miből, mindenkinek adott:
Az élete áldás volt, agapé.
Vándor, ne kérdezd, vissza mit kapott:
Bátrabban állhat így az Ur elé,
Hogy mindene már rég mindenkéé.”*

Mára megszülettek a jogszabályi rendelkezések, a tanyagondnoki szolgáltatás normatívát kap. Sokat fejlődött a rendszer, teendő azonban még bőven van. Köszöntsük a tanya- és falugondnokokat és mindazokat, akik e nemes cél érdekében dolgoznak, akik segítik a közösségi életet, hitet adnak az otthonmaradóknak, hogy élni ott érdemes, ahová a gyökereink húznak.

Minden kedves olvasónak áldott, békés karácsonyt, szerencsés, sikeres, egészségben, boldogságban gazdag új évet kívánok.

*Adjon Isten jó napot, szép napot!
Kínzésre ablakot, jó nagyot!
Tiszta égen csillagot, fényt, napot,
földjeinkbe jó magot, harmatot.
Kertjeinkbe kis padot, illatot,
Adjon Isten jó szót, nem haragot,
Minden napra élető falatot,
Békességes embert, meg holnapot.
szívbe zengő Himnuszt meg Szózatot,
Adjon Isten sok napot.”*

Nógrádi Zoltán

Mórahalom város polgármestere,
országgyűlési képviselő

Tíz éve falugondnokok

A csólyospálosi rendezvényen Frieberth Gábor, az egyesület elnöke okleveleket adott át a 10 éve falu- és tanyagondnokként dolgozóknak: *Osztrogonác Béláné* – Csikéria, *Frieberth Gábor* (képünkön), *Békési Károly* – Kelebia, *Berta Sándor* – Ágasegyháza, *Csipak József* – Bácsalmás, *Szőke Pál* – Harkakötöny,

Csernák János – Nyárlőrinc, *Seres Ferenc* – Csólyospálos, *Polyák Tibor* – Fülöpjakab, *Antal Mihályné* – Ambrózfalva, *Bálint László* – Ásotthalmom, *Gyuris Imréné* (képünkön) – Forráskút, *Gárgyán József* – Öttömös, *Bóka Zoltán* – Rúzs, *Bordás Boldizsár* – Jászágó, *Sonkoly Károlyné* – Nagyrév, *Savella Mihály* – Cibakháza, *Kerek János* – Jászszentandrás, *Vízi István* – Tiszaszentimre-Újszentgyörgy, *Szarvák Késs Anikó* – Tiszajenő, *Király Istvánné* – Újszilvás.

Egy évtized a Duna–Tisza közén

Itt akarunk otthon lenni

Csólóspáloson tartotta a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete tizedik születésnapját. A népes közönség előtt tartott ünnepség szónokainak nem volt könnyű dolguk: egyszerre igyekeztek kárhoztatni a magyar vidék elmaradottságát és politika általi elhanyagoltságát, ugyanakkor dicsérni a helyzet által életre hívott sajátos intézményrendszert.

– Valószínűleg az volna a jó, ha a tanyagondnokra egyáltalán nem lenne szükség – vélte Kiss János, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei közgyűlés alelnöke. Ez a gondolat keltett némi meglepetést a jelenlévőkben, holott talán így fejezhető ki legjobban az, amit így-úgy, de a megszólalók jelentős többsége hangsúlyozott: a vidéki lakosság komoly gondokkal küzd, amelyek közül a falu- és tanyagondnoki hálózat csak a legsúlyosabbakat tudja – emberfeletti munkával – orvosolni.

– A tanyagondnok ismeri a magyar vidéki valóság legtöbb szeletét – mondta Lezsák Sándor országgyűlési

képviselő. – Ugyanis egyszerre orvos, ápoló, lelkes, jogász, közigazgatási szakember és pedagógus. A valóság részleteiben történő feltárása pedig alapfeltétele annak, hogy a magyar tanyának, kistelepülésnek jövője legyen.

– A magyar falu a létéért küzd – ütött meg drámai hangot Bányai Gábor, a Bács-Kiskun megyei közgyűlés elnöke. A fideszes politikus hangsúlyozta: a fő kérdés, hogy sikerül-e fejlesztési forrásokkal életet lehelni a magyar vidékbe, ehhez azonban az is szükséges, hogy a helyiek ne engedjék, hogy helyettük döntsenek a sorsukról. – Ké-

rem önöket, vegyenek részt a támogatások felhasználásában – zárta beszédét Bányai Gábor.

Csongrád megyei kollégája, Magyar Anna immár sokadszor idézte fel azt a vitaműsört, amelyben az Államreform-bizottság egy tagja szájából elhangzott: a falu középkori csökevény, meg fog szűnni. – Mi szeretjük ezt a csökevényt – közölte az elnök asszony –, az adóforintokból a vidék problémáit is meg kell oldani. Fontos a közbiztonság javítása – a polgárőrség támogatásával ez részben lehetséges. A drog fogyasztás megelőzése, illetve az idősok számára elérhető hívó- és jelzőrendszerek munkába állítása is egy-egy kis lépés, amelyet a legsúlyosabb gondok visszaszorítása érdekében megtehetünk. Mi itt akarunk otthon lenni – mondta végül Magyar Anna.

Csörsz Zelenák Katalin néhány kép vetítésével elevenítette fel az elmúlt tíz évet az alakulástól napjainkig, a találkozokat, a képzéseket, családi napokat, pályázatok, Kemény Bertalan és Szanyi Éva értő szakmai segítségét, a partneri együttműködéseket, bár, ahogy maga is megjegyezte, az egyesület valamennyi programját lehetetlen volna felsorolni. Beszédét azzal fejezte be, hogy fontos feladatuknak tartják a falugondnokság erdélyi és vajdasági elterjesztésének segítségét.

– Falusiként vagyok itt – indította a Máltai Szeretetszolgálat vezetője, Kozma Imre atya –, holott negyvennégy éve Pesten élek. A falu hordozza a nemzetet, mert falun magától értetődő a közösség. Csak a közösség tud embereket megtartani – summázta véleményét Kozma atya. – Egy beteg világban élünk. Az a fajta gondolkodás, ame-

lyet ránk kívánnak kényszeríteni, az egyént helyezi a középpontba, míg az ázsiai gondolkodás a közösséget. Ennek a két szemléletnek az ütközőzónájában van Magyarország. Az európai gondolkodás versenyeztet minket. Én egyetértek azzal, hogy legyenek győztesek: de jelenleg túl sok a vesztes.

Kozma atya ezután hitet tett az ázsiai szemlélet mellett, és rámutatott az ellentétre szolgálat és szolgáltatás között – míg az előbbiben a közösség építése a cél, az utóbbiban csak a pénz. A falugondnoki szolgálat a nevében hordozza filozófiáját, mondta az atya: az emberi élet a közösség szolgálatára való.

– A tanya a kultúrtáj része, alapját képezhetné egy ökoszociális piacgazdaságnak – vélte Csatári Bálint tanyakutató –, ehhez azonban nagyon sok feltételnek kell teljesülnie. Jelenleg egy sereg problémával küzd ez a településforma. Alacsony komfortfokozatú épületek, a lakosság elöregedése, alacsony képzettsége, a szociális bevándorlás – mind olyan mutatók, amelyek figyelmeztetnek: a tanyavilág nem abba az irányba tart, amelybe szeretnénk, hogy tartson.

Külön problémát jelent a leginkább tanyás térség, a Homokhátság sivatagosodása, amely mára azt eredményezte, hogy a talajvízszint több méterrel lesüllyedt, ami sok tanyát megfosztott az ivóvíztől. Erre a gondra is vá-

laszt kell találni ahhoz, hogy ezt a sajátos településszerkezetet megmenthessük, különösen azért, mert a tanya gazdasági funkciójának megerősítése nélkül mindenképpen halálra van ítélve. Ráadásul a szükséges információkkal sem rendelkezünk ahhoz, hogy érdemben tudjunk dönteni. Nem az a baj, hogy mit nem tudunk – zárta egy idézettel mondandóját Csatári Bálint –, hanem hogy az sincs úgy, amit tudunk.

Jávor Károly, a Váti Kht. vidékfejlesztési osztályvezetője elsősorban a képzés fontosságát hangsúlyozta. – Az életminőség romlik az alacsonyabb műveltségűek hátrányára. Ezért javuló színvonalú és elérhető oktatásra van szükségünk. A körülmények romlására az erősödő belső együttműködés lehet a válasz.

Jávor Károly az előadásában végül oda lyukadt ki, ahová Kozma atya: a közösségek fontosságához. Véleménye szerint ilyen mintaszerű közösségnek tekinthető a falugondnoki hálózat is. – Ez egy család. Ez jó – mondta Jávor Károly.

Tanács Gábor

Összetett magyar valóság

Lezsák Sándor, a Magyar Országgyűlés alelnöke:

Boldog születésnapot, kedves tanyagondnokok, kedves falugondnokok! Boldog születésnapot mindazoknak, akik egyházban, önkormányzatokban, kormányhivatalokban, egyesületekben, alapítványokban, különféle területeken megpróbálták életre segíteni és életben tartani ezt az egyesületet. Mert jól tudom, jól tudjuk, hogy rendkívüli erőfeszítés kellett ahhoz, hogy életben is maradjon. Hogy működőképes legyen. És ehhez az erőfeszítéshez most újabb erőfeszítés kell: a boldog születésnap után az újjászületésnek az erőfeszítése.

A magyar valóság mélyrétegei rendkívül összetettek. Aki azt nem ismeri, annak nincs joga tervezni, nincs joga és igazán lehetősége építkezni. A magyar valóságot ma, és ezt 25 esztendő pedagógus pályafutásomból tudom, a családot lá-

toató pedagógusok, tanítók, tanárok ismerik és szeretik. Ismerik a lelkesek és plébánosok a magyar valóságnak az összetett szerepét, ismerik a magyar valóságnak egy másik részét azok a körzeti orvosok, háziorvosok, akik bizony ott igen változatos családi belső világot ismerhetnek meg részleteiben.

Ismerhetik a magyar valóságot azok az ügyvédek, jogászok akik az adósság-csapdában vergődő emberek életsorsát ismerhetik meg, és folytathatnám a sort az önkormányzati képviselővel, aki, ha valóban tisztes-séggel végzi a munkáját, a reája bizott egy-egy terület ismerője lesz.

Azt mondom, hogy egy tanyagondnok, egy falugondnok, az egyszerre orvos is, ápoló is, egyszerre lelkes, egyszerre közigazgatási szakember, egyszerre jogász, egyszerre pedagógus, nevelő ember. Szinte mindenből ott van egy kicsi, és ha ez rendeződik benne, akkor hivatása rendkívüli magaslátán van egy tanyagondnok, egy falugondnok. Én a falu- és tanyagondnokok előtt hajtom meg a fejem tisztelettel.

Hányszor van olyan helyzetben a tanyagondnok, hogy nem tudja, mért olyan néma a ház, a kutya miért olyan furcsa, csak nem történt valami nagy baj? És a kopogásra sem jön elő senki. Azokra a helyzetekre gondolok, amikor ott áll a tanyagondnok szinte tehetetlenül, amikor sorolja az idős ember, hogy nem tudja kifizetni a számlát, és most nem is érti mért kapta ezt, mért kapta azt. És tanácsot kér, hogy mit tegyek most, mit ne tegyek. És mutatja a kezét, hogy hát nem tudom ez a seb, és nem tudom hogyan, de hát ez kellene, az kellene,

de nem akarok orvoshoz menni, szóval nehogy küldjön orvost, mert akkor az elvisz, és akkor mi lesz velem. Elnézést, hogy ezek nem olyan ünnepi gondolatok, de úgy gondolom, hogy azon emberek, tanyagondnokok, falugondnokok nélkül, akik felelősek egy adott ember sorsáért, egy adott település sorsáért, bizony egyből nehez lenne ennek a létrétegnek a sorával törődni.

És itt kell a kormányhivatalok részéről nagyobb felelősség, nagyobb figyelem, nagyobb költségvetési támogatás. És jól tudjuk, hogy ez is kevés, mert ehhez kell a tudomány, Csatári Bálintéknak a gondos szakismerete, a valóságnak részleteiben történő feltárása, ehhez kell az egyház, hogy a maga lehetőségeit pontosan tudja érvényesíteni. Kell a közigazgatás, az önkormányzat, amelyik közvetítené, hogy jövője legyen a tanyáknak, jövője legyen az aprófalvaknak.

Az elmúlt napokban Élőlánc a kiskolákért, élőlánc a kistelepülésekért címmel indítottunk egy országos mozgalmat. Önök hiteles ismerői egy adott településnek, környezetnek. Azokat az iskolákat, kisiskolákat próbáljuk segíteni, ahol a helyi erőfeszítéshez még egy kis közösségi, társadalmi erőfeszítés kell, hogy az iskola ne csak megmaradjon, de erős legyen. Erős legyen az iskola, a kisiskola, ezzel erősítheti a települést, és így leszünk gazdái.

Megvannak azok a programok, amelyek részeként egy-egy ilyen egyesület, mint a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete, képes lesz valóban nemcsak egy születésnapot, de nap mint nap az újjászületés gondolatát is köszönteni.

Ha rendben a vérnyomás...

Á. Fűrös János, a házigazda település, Csólyospálos polgármestere:

Tavaly október elsejétől én vezetem Csólyospálost. Ez a munka nagyon sok feladatot ró rám, és mindannyian tudjuk, hogy ez a bizonyos szék eléggé kényelmetlen időnként. Meghívtam ma erre a rendezvényre és szeretettel köszöntöm elődömet, Csányi Mihály polgármestert, aki tizenhat éven keresztül vezette előttem ezt a települést, s a tanyagondnoki szolgálatot is bevezette. Az előző munkahelyem volt egy kiváló főnököm, dr. Feleki Pál. Amikor megtudta, hogy milyen pályára készülök, adott egy jó tanácsot: ha azt akarod, hogy észrevegyenek, akkor állj föl, ha azt akarod, hogy figyeljenek rád, akkor beszélj értelmesen, fogalmazz világosan, és ha azt akarod, hogy szeressenek, beszélj nagyon röviden.

Ez a rendezvény ma nem Csólyospálosról szól, hanem a falugondnokokról, tanyagondnokokról, illetve az egyesületről, amely most ünnepli tizedik születésnapját. Mégis úgy gondolom, hogy kötelességem néhány

mondatban bemutatni Csólyospálos települést: egy kis településről van szó Bács-Kiskun megye szélén, ezerhét-száz lakosa van. Az emberek elsősorban mezőgazdasággal foglalkoznak, abból élnek, amennyire most abból meg lehet élni. Itt is nagyon sokan tenyésztenek sertést, és sajnos nagyon komoly problémával küzdenek. Intézményeinkről annyit, hogy van egy általános iskolánk, óvodánk. Sajnos nagyon kevés gyermek jár már oda, ez az egyik legégetőbb problémája településünknek, hogy a közoktatási feladatot, hogyan fogjuk majd ellátni. Természetesen van tanyagondnokunk is, Seres Ferenc úr. Az ő munkájáról nem szeretnék sokat beszélni, annyit azért elmondok, hogy minden pénteken reggel bejön a hivatalba, és megméri a dolgozók vérnyomását, köztük az enyémet is, és mindig megállapítjuk, amikor jó értéket mutat a műszer, hogy az ellenzéknek még nincs oka az örömrre, mert a polgármester jó egészségnek örvend.

Őrizzük együtt az értékeket!

Forgó Györgyné, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szakállamtitkára levélben köszöntötte a 10 éve működő Duna-Tisza Közi Egyesületet. Levelének néhány részletét idézzük:

„E levél útján köszöntöm a 10 éves Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületét, annak minden tagját, kívánva számukra munkájukhoz jó erőt és egészséget. Önök mind olyan hivatást választottak, mely a kistelepülések és lakott külterületek, tanyák lakóinak a mindennapi megélhetéséhez nyújt segítséget. Kemény, kitartást igénylő munka ez, munkaidőben és sokszor azon túl is.

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálatok kialakulásának története igazi sikertörténet, hiszen a modellkísérletben elinduló néhány szolgálat mára közel 1000 tagú hálózattá duzzadt. A szolgáltatás intézményesült, bekerült a szociális törvénybe, és a működés kiadásait állami normatíva is segíti. Beindultak a falu- és tanyagondnoki képzések, és a megszerzett ismereteket sokfajta továbbképzésen lehet bővíteni.

Elmondható, hogy a szolgáltatás mára a szociális ellátórendszer egyik fontos elemévé vált, mely azonban a mai napig megőrizte azt sajátosságát, hogy nem csupán a szociális problémákkal foglalkozik, hanem számtalan területtel, melyben a település lakosainak segítségére van szüksége. Ez a szakterületeken átívelő feladatrendszer, a helyi, közvetlen és személyes kapcsolat, valamint a felmerülő igényekhez való rendkívül gyors reagálóképesség az, ami a falu- és tanyagondnokságokat különlegessé teszi, és most már elmondható, hogy nem csak

Magyarországon, de egész Európában. Méltán lehetünk rá büszkéek tehát, és törekednünk kell arra, hogy minden eszközzel segítsük fejlődését és hatékonyságát.

A vidéki Magyarország jelenlegi helyzete sok problémát, feszültséget, gondot hordoz magában. Megszűnő iskolák, postahivatalok, hiányzó szolgáltatások, körülményes, nehézkes közlekedés, munkalehetőség hiánya, elöregedő lakosság. Ezek csak a legfontosabb tényezők, melyek jelzik, cselekednünk kell. Célunk a falvakban meglévő hagyományok, értékek megőrzése, az egyre mélyülő szegénységi folyamatok mérséklése, visszafordítása, az életkörülmények javítása. Ebben szerep jut a falu- és tanyagondnoki szolgálatoknak, a falu- és tanyagondnokoknak is.

Mint korábban is, minisztériumunk létfontosságú partnerként tekint a falugondnoki civil szervezetekre. Általuk elérhető, „megszólítható” az a közel 1000 ember, aki napról napra végzi munkáját, illetve a polgármesterek, jegyzők, képviselő-testületi tagok, akik a fenntartó oldaláról kapcsolódnak a falugondnoki szolgálatokhoz.

Az egyesületek ezen túl jogi, szakmai és emberi támaszt nyújtanak a gyakran egyedül dolgozó, nemritkán a helyi hatalmi viszonyoknak, harcoknak kitett falu- és tanyagondnokoknak. Egy ekkora hálózat esetében ez nem működhet közbelső láncszem nélkül. A központi államigazgatás erre nem képes, annak megszervezése jelentős erőforrásokat igényelne. Erre nem törekszünk, nincs is rá szükség, hiszen léteznek azok a szervezetek, melyek ezt évek óta – jelen esetben pont 10 éve – csinálják, és hatalmas tapasztalattal rendelkeznek.”

Forgó Györgyné

Szociális és Munkaügyi Minisztérium szakállamtitkára

Kezünkben a sorsunk

Bányai Gábor, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke:

Önök és az önök egyesületének vezetői tartják a lelket azokban, akik még faluhelyen, s a tanyavilágban élnek. Én nem tudok plusz fizetést adni ahhoz a kevéshez amit kapnak, ezért csak a megbecsülés és a tisztelet szavai maradnak. Önök rászolgáltak arra, hogy ne csak tíz évente, ne csak évente, hanem szinte minden nap ünnepeljük önöket, mert önök mentik meg a magyar vidéket.

Kedves falugondnokok, ne hagyják magukat, ne engedjék, hogy bárki Budapesten, vagy ki tudja még hol az országban, vagy akár a világbank központjában helyettünk döntse el a falu, a magyar vidék jövőjét és sorsát. Kezünkbe kell vennünk a sorsunkat, a szó a tett erejével.

Kérem önöket, hogy minden erejükkel szálljanak be a most következő fél- másfél esztendő vidékfejlesztési munkájába. Vegyék ki a részüket az

úgynevezett LEADER-csoportok munkájából és ériék el azt, hogy olyan települési támogatások jöjjenek létre, amik a tanyákon élőket, a kisfalukban élőket, részesítik előnyben. Ez az önök felelőssége is, nem csak a politikusoké. Úgyhogy ha látnak éhezőt is, ezután etessék meg, itassák meg, ha látnak fázó embert, ruházzák fel, és ha látnak elesettet, vagy éppen egyedül élőket, aki nagyon messze van a város vagy a falu zajától, pár jó szóval mosollyal segítsék egy tál étellel segítsék hogy élhessen, ember módjára. Élhessen magyarként, élhessen tanyasiként, ameddig a jó isten élteti.

Isten éltesse a falugondnokokokat, mind a 171-t, isten éltesse azokat a polgármestereket, akik ezeket az embereket támogatják azzal, hogy létrehozták a szolgálatot a falujukban.

Miért fontos az együttműködés?

Egri István elnök (ERMACISZA Erdélyi Magyar Civilszervezetekért Alapítvány):

Több évre nyúlik együttműködésünk a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületével. Egymást kiegészítjük, egymásra építve tudásunkat, egy ke-rebbebb egészet tudunk közösen alkot-

ni. Most az alapítványunk az egyesülettel közösen egy kiadványt szerkeszt. Falugondnokság Erdélyben címmel útmutatót készítünk azok számára, akik Erdélyben szeretnének falugondnoksággal foglalkozni, ugyanakkor szeretnénk be is mutatni a már létező falugondnokságok tapasztalatait. A kiadvány támogatója a Szülőföld Alap és a Nemzeti Civil Alap.

Miért fontos az együttműködés? Azt hiszem ezek az együttműködések nem csupán nekünk erdélyieknek hasznosak, ez kölcsönös is lehet. Úgy érzem, hogy saját magunk munkáját akkor tudjuk igazából értékelni, ha van egy viszonyítási pont, és talán lehetünk mi egy viszonyítási pont, egy-egy új léthelyzet, amihez önök a munkájukat viszonyítani tudják. Így saját maguk munkáját és élethelyzetét is jobban megérthetik. Erdélyben van a megtartó közösségi erőből. Nagyon örülök annak, hogy sok testvértelepülési kapcsolat van Erdély és és anyaországi települések között.

Figyelmükbe ajánlom azt a lehetőséget, hogy ne csak a polgármesteri hivatalok szintjén éljenek ezzel, hanem próbálják bevonni a civil szerve-

zeteket is, mert akkor válik talán igazán előbbé, gyakorlatiasabbá és hasznosabbá ez a kapcsolat. Ha önök testvértelepülést keresnek Erdélyben, forduljanak bizalommal hozzánk, igyekezzünk megfelelő testvértelepülésre lelteni.

Ugyanakkor az európai önkéntes szolgálatot is szeretném megemlíteni, amikor különböző európai kultúrájú közösségek, vidékek egymást megismerik önkéntesek cseréjével. Ez rendkívül hasznos értékes dolog, ugyanis egy erdélyi önkéntes egy anyaországi településen ahol éppen falugondnokság van, egyrészt besegíthet, tehát az emberi erőforrás is hasznosítható, de az önkéntes a tudást, amit itt megtapasztalt, haza viheti, illetve szoros-sá kötheti a két település kapcsolata-t. És még a Nemzeti Civil Alap-programra felhívnam a figyelmet, ugyanis ott is olyan pályázati felhívásokat tesznek közzé, amely a határokon átívelő együttműködések támogatja.

Biztos vagyok abban, hogy a továbbiakban is eredményes együttműködést tudunk kialakítani és közvetíteni.

Misszió a határban

Magyar Anna, a Csongrád megyei közgyűlés elnöke:

Úgy gondolom, hogy a gyökereinket nem volna szabad elvágni, megtagadni. Gyökértelen fát sem tudunk életképesen fenntartani. Ragaszkodjunk a gyökereinkhez. Ránézek az egyesület térképére, a Duna-Tisza közti Egyesületet lefedő, színes, megyei rajzolatokra, s látom, hogy szinte mindegyik megyéhez van közöm.

Szolnokon születtem, Békés megyében töltöttem a gyerekkoromat, Csongrád megyében, Domaszéken lakom, de édesanyám 15 évig élt itt, Csőlyospáloson.

Domaszék Mórahalom mellett van, egy igen erősen tanyás település, körülbelül a lakosság 40%-a él tanyán, és a belterülethez képest harmincszoros a tanyai terület, el lehet képzelni, hogy a tanyagondnokoknak milyen nehézségeik támadnak, amikor sikeresen szeretnék ellátni feladatukat. Gondolom, hogy más településeken ugyanez a helyzet. Nagyon fontos missziót töltenek be a tanyagondnokok. Misszió ez, nem olyan munka, hogy bemegyek a munkahelyemre, és 8 óra elteltével leteszem a ceruzát, és hazamegyek, vagy lekapcsolom a munkagépet, és utána ráérek.

Önök a gondot is hazaviszik magukkal, hogyha végigjárták ezt a nehéz terepet. Sok olyan probléma van, amin nem is biztos, hogy önök tudnak segíteni, de jelezni tudják a problémát. Összefogásra van szükség. És az összefogás rengeteget jelent az önök munkájában is.

Elhivatottság kell

Kiss János, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei önkormányzat alpolgármestere:

A falugondnokok és a tanyagondnokok nélkül ma a vidéken, tanyákon élő emberek

nehezen tudnák elképzelni az életüket. Nagy elhivatottságot igénylő az önök munkája, s én csak tisztelettel tudok róla szólni. Ilyen küldetésstudattal és ilyen felelősséggel végezzék a jövőben is a munkájukat.

Tanyán nőttem föl és húsz éves koromig tanyán éltem Jásziványon. Ott közel száz tanya volt abban az időben és ma összesen öt tanya van, ebből azt hiszem, kettő még nem dőlt össze, és egyetlen egy tanya van az, ami újra épült és ott laknak. Ez azt hiszem, hogy magáért beszél. Szolnok megyében ez a tanyátlanasítás nagyon jól sikerült. Itt az önök vidékén azért még bőven látni tanyákat.

Valószínűleg az volna a jó, hogyha nem kellenének tanyagondnokok, mert a tanya világa pezsdülne, fiatalok laktának ott, és akkor nem volna szükség a tanyagondnokokra. Szeretném megélni a magyar vidéken a családi gazdaságok fejlődését. Addig viszont, ameddig ez az idő el nem jön, nagyon fontos szerep hárul önökre és ehhez a nem könnyű munkához kívánok további erőfeszítést és kitartást.

Egyesületi kitüntetettek

2002.

Oklevelet és arany pecsétgyűrűt, illetve arany karkötőt kapott az egyesület öt éves évfordulója alkalmából egyesületi munkájáért

Antal Mihályné falugondnok (Ambrózfalva)
László István tanyagondnok (Tompá),
Osztrogonácz Béláné tanyagondnok (Csikéria),
Polyák Tibor tanyagondnok (Fülöpjakab),
Répási Imre tanyagondnok (Szakmár),

Oklevéllel köszöntük meg a leg többet segítő polgármesterek munkáját:

Csáki Béla (Fülöpjakab),
Lengyelne László Veronika (Tompá).
Maczkó József (Kelebia),
Tóth Ignác (Újtelek),
Tóth Jenő (Szakmár),

2007.

Szász Endre tervezte hollóházi vázát kaptak az egyesület tízéves évfordulója alkalmából az egyesület munkáját segítő falugondnokok, polgármesterek és segítők:

Bozóki Imre tanyagondnok – Mórahalom,
Fogl Ferenc tanyagondnok – Zsana,
Friebert Gábor tanyagondnok – Kelebia,
Risecskin Dénes tanyagondnok – Ordas,
Rózsa Zoltán tanyagondnok – Szatymaz,
Turcsán István tanyagondnok – Csemő;
Csáki Béla polgármester – Fülöpjakab,
dr. Petrányi Csaba polgármester – Újszilvás,
Gömzsi László polgármester – Kunfehértó,
Maczkó József polgármester – Kelebia,
Neszevecskóné Bugán Erika polgármester – Csikéria,
Nógrádi Zoltán polgármester – Mórahalom,
Szabó Zsolt polgármester – Ordas,
Csörsz Zelenák Katalin – koordinátor

Miért is fontos a tanya?

Szabó Zoltán mondja, hogy ez az Alföld, ahol élünk, a szabadság szimbóluma. Megpróbáltam összegyűjteni azokat a gondolatokat, amelyek a tanyáink jelenéről és jövőjéről, mindenki számára érdekesek vagy hasznosak lehetnek. Három ember jutott eszembe. Kemény Bertalan, a szelíd vidékfejlesztő, akitől magam is sokat tanultam. Aztán Klebergsberg Kunó, aki a 30-as évek iskolaépítő kultúrpolitikusa volt, és a tegnap elhunyt Kosáry Domokos, akadémiaelnöke, aki egy interjúban azt mondta, hogy vigyázzunk, most már nincs oszmán, germán, szláv veszedelem. Ami hibát most fogunk elkövetni, az mind a saját hibánk lesz, és ez ellen védekezni csak tudománnyal, csak tisztességes munkával, szorgalommal lehet.

A hajdani több mint 1 milliós tanyai népesség ma negyed millióra csökkent. És ennek a negyedmilliónak kétharmada itt él közvetlen környezetünkben. Ott ahol önök is dolgoznak. A táj, ahol élünk, pontosan Európa szívében van. Miért is fontos a tanya? Ezek a Pintér Lajos költőbarátom által nagymama arcúnak nevezett fehér tanyák nélkül ez a táj elpusztul. Azért is fontos, mert megélhetést és élelmet biztosít. És sokkal több embernek is biztosíthatna, hogyha nemcsak pusztá a piaci és versenyképes termelést preferálnák itt is. Hanem mondjuk a finn rokonokhoz hasonló

an, bevezetnék azt az ökoszociális piacgazdaságot, amely kicsiny településeken még azt is meg tudja mondani, hogy a péknek hány zsömlét kell sütni, hogy az a közösség, amely meg akar élni ott, pontosan szabályozottan működjék.

Ha problémákat vesszük sorra: alacsony komfortfokozatú épületállomány, az idős korosztály aránya, az alacsony képzettség, a szociális bevándorlás, a külső, elhagyatott tanyazónak részben a bűnözés melegei, részben olyan családok menedéke, akik nem képesek már fizetni a lakbért és más rezsi költségeket a városban. A tanyáknak 48%-a ma már csak önellátó, és a komolyabb áruterelő piacgazdaság csak 13-18%-ban van. A tanyai háztartások 60%-ban a nyugdíj, a családi pótlék, 16%-ban a szociális segély a fő megélhetés, tehát erősen differenciálódik ez a világ. Nagyon fontosnak tartom a természet közelségét, meg az emberi kapcsolatokat is, amelyek még mindig ott rejtőznek ebben a csodálatos alföldi település formában. S maradjon utoljára, néhány szó a közösségről és a társadalomról. Ha a tanyákról gondolkodunk, akkor oda kell figyelni, hogyan lehetne megújítani ezt a településformát. A természetvédelem, az agrár környezetvédelem jó lehetőségeket biztosítana ehhez. Sokszorosára kellene növelni a 20 éve bevezetett ta-

nyai fejkvótát. Természetesen ne feledjük hogy profi kutató, pályázó, tervező szervezetekre is szükség lenne. Én alapvetően optimista ember vagyok, ha optimistán közelítünk, akkor a tanyák fele megújulhat, és talán a tanyák többsége visszanyerheti erejét, amennyiben a városok környékén sincs túlságosan nagy rombolás. Ha egy kicsit pesszimista vagyok, akkor azt mondom, hogy tanyák fele rövidesen teljesen elpusztul. A hagyományos tanyai élelem egy része egyszerűen eltűnik, mert nem úgy vagyunk, mint a lengyelek, ahol kiírják, hogy lengyel ne edd a Spanyolországból ide lötyögtetett félig érett paradicsomot, hanem azt edd, amit itt termelünk, még ha drágább is. Otrombán növekednek, szélsőségessé válnak a társadalmi különbségek és tovább romlik a közbiztonság. Felelős tanyás vidékpolitikára volna szükség. Ehhez szükségünk van Klebergsberg Kunó önbecsülésére és hitére is. Van egy posztmodern mondás, ez úgy szól, hogy nem az a baj, hogy mit nem tudunk, hanem az nincs úgy, amit tudunk – ez nagyon nagy igazság az utóbbi magyar évtizedre és ez kezd egy olyan cselekvőképtelenséget okozó társadalmi betegséggé válni, melyet elfogadni nem fogok, azt hiszem soha.

Dr. Csatári Bálint MTA RKK
Alföldi Tudományos Intézet igazgató

Falugondnoki találkozók a 10 év során

- 1997 Kelebia
- 1998 Ágasegyháza, Harkakötöny, Öttömös, Óbánya
- 1999 Mórahalom, Kalocsa, Tompa
- 2000 Kunbaracs, Kunbaja, Kéleshalom, Ásotthalom
- 2001 Balotaszállás, Bugacpusztaháza, Cibakháza
- 2002 Kelebia, Ordas
- 2003 Fülöpháza, Kunpeszér, Bácsalmás
- 2004 Csikéria, Tiszainoka, Mórahalom, Eperjes, Mezőhegyes
- 2005 Újszilvás, Röske, Lőrén
- 2006 Üllés, Tompa, Csanádalberti-Ambrózfalva, Mórahalom
- 2007 Kisszállás, Mezőhegyes, Zsana, Csólyospálos

Tíz év emlékezetes eseményei

- Fülöpjakab Szüreti bál, Öko-nap
- Mórahalom, Szeged, Kecskemét színházlátogatások
- Családi napok Szelídi tó, Kunfehértó
- Szakmai konferenciák:
- 15 éves a falugondnokság (Kecskemét);
- Tanyagondnokok a tanyán élők biztonságáért (Kiskunfélegyháza)
- Kutatási fórum (Kecskemét)
- Vajdasági testvértelepülések – a tanyagondnokság bemutatása (Kelebia)
- A falugondnokság népszerűsítése konferencia (Bors)
- Látóutak – 3 napos szakmai tapasztalatcserék (Baranya, Tolna, Nógrád, Veszprém, Győr-Moson-Sopron, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg)
- Népfőiskola - Lakitelek 3 napos bentlakásos képzés minden decemberben
- Vérnyomásmérő szűrőprogram
- Falu- és tanyagondnoki továbbképzések
- Dániai tapasztalatcseré
- Erdélyi szakmai tapasztalatcseré
- Civil együttműködés fórumok: Pusztamérges, Csemő, Sarkadkeresztúr, Cserkeszőlő, Szentkirály
- Kapcsolat-építés: Erdély, Vajdaság
- V4 projektvásár

Együttműködő partnereink

Főplébániai Karitás Alapítvány
Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat
Alföldi Civilekért Alapítvány
Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Budapest Környéki Népfőiskolai Szövetség
Bács-Kiskun Megyei Agrárkamara
Magyar Népfőiskolai Társaság
Magyar Népművelők Egyesülete
Bács-Kiskun Megyei Szervezete
Magyar Tudományos Akadémia
Regionális Kutatások Központja
Alföldi Tudományos Intézete
Falufejlesztési Társaság
Szórákaténusz Európai Játékközpont Alapítvány
Új Kispad Alapítvány
Katona József Könyvtár
Falugondnok egyesületek
OFA
OFA Kht
Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság
Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság
Erdélyi Magyar Civilszervezetekért Alapítvány (ERMACISZA)
Erdélyi Magyar Falugondnoki Szövetség

Bizalomnak lennie kell

Miért a képzésről beszélek ma? Mert ez azt jelenti, hogy a jövőre készülünk. Ez a megtartó erő. Hosszú távon a tiszta szak tudás nem működik, szükség van ember-ségre és arra, hogy ezzel az ember-séggel forduljak az embertársaimhoz.

Kopp Mária és társai 1988 és 1995-ben két reprezentatív statisztikai mérést végeztek. Megállapításuk: az életminőség az életkor növekedésével jelentősen romlik, minden korcsoportban az alacsonyabbban képzettek hátrányával. Másik megállapítás: a társadalmi, gazdasági különbségek, a depresszió közvetítésével magasabb megbetegedési arányokhoz vezetnek. Számomra, aki elkötelezetten próbálok valamit tenni a vidéken élő emberek életminőségének javításáért itt a feladat: színvonalas, elérhető oktatás.

Mi egy világ részesei vagyunk, a külső körülmények romlanak, nehezednek. Mi erre az egyetlen értelmes válasz? Erősödő belső együttműködés. Meg kell tanulnunk azokat a dolgokat, amiket sajnos elfelejtettünk. Ilyen szavakról kéne beszélni, hogy versenyképesség, gazdasági növekedés, emberi minőség, ön-

mérséklet, önellátás, önfenntartás – mindegyik szó életfontosságú ma már. Együttműködési képesség, képesek vagyunk együttműködni? Van közöttünk bizalom, méltó vagyok én a másik bizalmára vagy képes ő bennem bízni? Ezeket kell tisztázni. Ezért kell a képzés.

Tájékozódni kell! Természetesen azért is kell a képzés, hogy felkészüljünk a pályázati források megszerzésére. Mert ha nincs tudásom, ha nincs képességem, nincs felkészültségem, hiába lesznek pályázati források, ezeket a forrásokat nem fogom tudni megszerezni. Produkálni kell, teljesíteni kell, azért hogy a források megszerezhetőek legyenek.

Nekem az a meggyőződése, hogy működő, jó közösségekre van igazán szükség. A közösséghez tartozás érzésére. Én sajnos vagy szerencsére nem vagyok falugondnok. De lélekben ennek a családnak a tagja vagyok. Ember és ember méltányos kapcsolata nem lehetetlen, lehet, hogy 100 vagy 150 év múlva, ha megérjük, akkor eljutunk odáig. Ehhez kívánok, ahogy a székelyek mondják egészséget, és isten éltesse még egyszer a ünnepeket!

Jávör Károly, VÁTI

Eredményes pályázataink

FVM program: Települési értékek, települési mintaprogramok, falugondnoki képzés, konferencia szervezése, kapcsolatfelvétel civil szervezetekkel, klub és iroda kialakítása, kapcsolatépítés dániai kistérségekkel

Dél-alföldi Régiós Fejlesztési Tanács: a hatékonyság fokozása falugondnokságot működtető települések, falugondnokságaik és civil szervezeteik között

Nemzeti Kulturális Alap „Falugondnokok a közösségért” konferencia

Biztonságos Magyarországiért Közalapítvány „Tanyagondnokok a tanyán élők biztonságáért” című képzési program

Szociális és Családügyi Minisztérium falugondnoki hálózatfejlesztési program: Bács-Kiskun, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés és Pest megyében; képzések és továbbképzések lebonyolítása, információs rendszer működtetése, Falugondnoki Kalendárium megjelentetése, kutatás a tanyagondnokságokról.

Falugondnokok képzésével az aprófalvakban és tanyán élők társadalmi befogadásának előmozdításáért HEFOP 2.2 pályázati partnerség keretében 68 falu- és tanyagondnok részvétele akkreditált továbbképzéseken térségünkben.

A nők munkavállalásának ösztönzése az aprófalvakban és a tanyavilágban – HEFOP 1.3.1. főpályázóként hat önkor-

mánnyal (Harkakötöny, Fülöpháza, Fülöpjakab, Ordas, Kunbaracs, Újszilvás) összefogva. Úgy kívántuk bővíteni a foglalkoztatást, hogy a munkába álló nők falu- és tanyagondnokként a falu- és tanyagondnoki munkavégzést, a közösségi és szociális ellátást segítsék. „Élni tanulj!” film készítése

Vérnyomásmérő szűrőprogram falu- és tanyagondnokok számára, készülékek beszerzésével és képzéssel.

OFA non-profit szervezetek humán erőforrás fejlesztésének támogatása képzésekkel: falu- és tanyagondnokoknak továbbképzések szervezése, valamint egy kiskönyvtár kialakítása.

Nemzeti Civil Alapprogram: működési támogatás, sajtó, külkapcsolatok, látóutak lebonyolítása; honlap elindítása, hírlevél megjelentetése, erdélyi, vajdasági külkapcsolat kezdeményezése, könyvek megjelentetése: Civil együttműködés, Falugondnokságok Erdélyben, Testvértelépülések

Retúr – Szenvedélybetegek aktív életre segítése – HEFOP 2.2.1 program bonyolítása pályázati partnerként a KARITÁSZ Alapítvány RÉV Szenvedélybeteg-segítő szolgálatával

A Magyar Máltai Szeretetszolgálattal együttműködve 500 kerékpár eljuttatása pályázati úton a tanyán élő rászorulóknak.

A Magyar Népfőiskolai Társasággal együttműködve szociális szövetkezeti régiós fórum

Másokat boldoggá tenni

Kozma Imre atya, Magyar Máltai Szeretetszolgálat:

Reggel, korán amikor fölkeltem és imádkoztam, Berci bácsira is gondoltam, ő volt aki megálmodta a tanya-gondnoki szolgálatot, s gondoltam Szanyi Évára is. Különös szeretettel gondoltam és gondoltam Katalinra is. Mert hiszen ő az, aki viszi tovább a tüzet. Mert ehhez a szolgálathoz igazi lelkesedés kell.

Mért van szükség erre a szolgálatra?

Én Pesten élek 44 éve. De vidékiként vagyok itt. Én falusiként vagyok itt önök között, és haza jöttem. Mert a falu hordozza a nemzetet. Legyenek ennek a tudatában. Nem Budapest Magyarországnak. És nem a nagyvárosok Magyar-

ország. A falu. És amit én tudok az életről, azt mind otthon tanultam meg. A családban és egy faluban, ahol magától értetődő volt a közösség, ahol magától érthető volt a szerepe és a szerepvállalása mindenkinek. A falunak volt 3-4 bolondja, azokról gondoskodott a falu, azokat mindenki ismerte és elfogadta. Volt 3-4 koldus, azokat a falu szépen befogadta és elhordozta. Egészen más világ volt az. Láttam azt, ahogy az emberek kalákában építkeztek, palántáztak, arattak, begyűjtötték a termést. Az én nagyapám egyszerű falusi ember volt, tőle tanultam legtöbbet. Ő pedig ezt mondta nekem: senki sem élhet önmagának. Mert csak a közösség tudja az embereket hordozni. A közösség azért fontos, mert tartjuk egymásban a lelket.

Az egyén természetesen egy közösség tagjaként éli az életét. Nem másképpen. Következésképpen egy egyén nem élhet magának, és önmagáért. És pontosan ezért oly nagy jelentőségű, minden olyan szolgálat, mert a megtartó társadalmat építi föl.

A civil mit is jelent? A civil azt jelenti, hogy humán érdeklődésű. Mert mondhatom így: humánus ember. Ha én a saját szervezetemre gondolok, akkor én azt is mondhatom, hogy szeretet szolgálat. Bátran vállalják fel a faluban önök is ezt a fogalmat. Mert ennek a világnak, amit ránk akarnak erőltetni, a másik veszélyes hatása az, hogy csupa szolgáltatásról van szó. És tudjuk, hogy a szolgáltatás mit is jelent. A szolgáltató mindig valamiért, tehát pénzért végez el valamilyen feladatot. Önmagában rendben van. De akkor, amikor megbomlik az egyénnek meg a közösségnek a kapcsolata, akkor egyszer csak ellepnek bennünket a szolgáltatások, és ott mindig pénzről van csupán szó, vagy elsősorban pénzről van szó.

Ami bátorítás lehet részemről önöknek, az a következő: önök missziót töltenek be, egyrészt megmutathatják azt, hogy mire született az ember; az egyénnek, hogyan is épül fel az élete. Másodszor építhetik a leges legfontosabbat, a közösséget, amely nélkül nincs nemzet, és amely nélkül nincs emberiség.

Hiszen családról van szó, egy nemzetnek a családjáról, az emberiség nagy családjáról van szó. Ha az egyén életét nézem, önök a pusztá létükkel és cselekedeteikkel hirdetik, mire való az élet, az ember java, a közösség szolgálata. Erre születünk, mindannyian, és akkor leszünk boldogok, ha ezt elvállaljuk.

Az ember akkor boldog, ha mást boldoggá tesz, az ember akkor tud örülni, ha másnak örömet szerez. Erre születünk. Rengeteg boldogtalanságunk oka az, hogy azt várjuk másoktól, más tőlünk boldoggá, más szerezzen örömet.

Önök misszionáriusok. Ha önök ezt a missziót be akarják tölteni, akkor önök szolidáris emberek kell, hogy önök legyenek. Számtalan ember lehet az önök felebarátja. Ami talán ezt a kettőt is megkoronázza, az a közösség. Létrejön a megtartó közösség. Létrejön egy olyan közösség, ahol jó élni.

En azt kívánom, hogy ezzel a küldetésstudattal tekintsék az útjukat és azt kérem a vezetőktől, polgármesterektől, hogy ezekkel az emberekkel – a falugondnokokkal – mindig számoljanak. Ezek az emberek, akik hordozzák a világ tetejét.

(Különszámunk fotóit
Bahget Iskander fotóművész
készítette)

Kitüntetettjeink

- 2006 *Osztrogonác Béláné:*
Miniszteri elismerő oklevél
- 2005 *Antal Mihályné:*
Miniszteri elismerő oklevél
- 2005 *Répási Imre:*
Miniszteri elismerő oklevél
- 2004 *Polyák Tibor:*
Pro Caritate emlékérem
- 2003 *Gárgyán József:*
Miniszteri dicséret
- 2003 *Csörsz né Zelenák Katalin:*
Magyar Köztársaság
Bronz érdemkereszt
- 2001 *Szőke Pál:*
Pro Caritate emlékérem
- 2000 *Friebert Gábor:*
Pro Caritate emlékérem

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Ipoly u. 1/A

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz né Zelenák Katalin,

Tóth Márta, Moiskó Csilla

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

**Megjelent a Nemzeti Civil Alap
és az EU támogatásával**